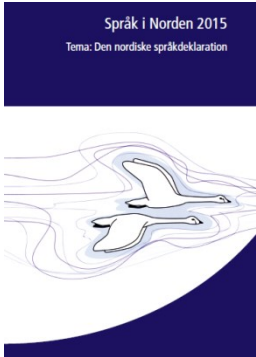

Sprog i Norden

Titel:	Nordisk sprogforståelse. Hvor lykkes det i praksis, og hvor lykkes det ikke?	
Forfatter:	Jørn Lund	
Kilde:	Sprog i Norden, 2015, s. 97-106	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive	

© Forfatterne og Netværket for sprognævnene i Norden

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Nordisk sprogforståelse. Hvor lykkes det i praksis, og hvor lykkes det ikke?

Jørn Lund

Artiklen gør status over den aktuelle forståelse af sprogene i Norden og refererer en række nyere undersøgelser. De fleste og de mest citerede af dem kan kaldes laboratorieundersøgelser: Man river forsøgspersonerne ud af en naturlig kontekst og tester dem mundtligt og/eller skriftligt på sprogområder, som måske ikke interesserer dem. Resultaterne er gennemgående nedslående.

Som supplement og korrektiv foreslår forfatteren en række nye undersøgelser af sprogforståelsen mellem skandinaver, som i deres daglige arbejde har brug for at forstå nabosprog professionelt, fx som butiksansatte, studerende og kabinepersonale i SAS.

Indledning

Nordisk sprogforståelse er et tilbagevendende emne både blandt sprogfolk og i de nordiske samfund i øvrigt. Den almindelige opfattelse ser ud til at være den, at det er gået tilbage, specielt efter 2. verdenskrig. På den anden side har der aldrig været mere direkte kontakt mellem nordboere, end der er i dag. Noget kunne tyde på, at sprogforståelsen mellem de skandinaviske sprog ret hurtigt udvikles, når der virkelig er brug for at kommunikere, for eksempel i arbejdslivet. Hovedvægten i denne artikel bliver lagt på sprogforståelsen mellem dansk, norsk og svensk, altså skandinavisk i snævrere forstand, og først vil jeg gøre rede for mit personlige indtryk af de nuværende forhold på grundlag af såvel en række undersøgelser som mange års arbejde og ophold i Norden.

Af finlænderne har de finsktalende sværest ved dansk, når det tales af danskere, næstsværest ved norsk og lettest ved svensk, selv om også dette stiller store krav. Færingene har lettest ved dansk og norsk, og de er bedre til dialektalt norsk og skrevet nynorsk end andre i Norden.

Islændinge burde have lettest ved dansk, men jeg er ikke sikker på det længere. Nok er det skolefag, men dansk udtale er vanskeligere end norsk for mange islændinge. Dansk læses nok lettere end norsk. Grønlændere har naturligvis dansk tættest på i hverdagen, men engelsk trænger sig i stigende grad på. De skulle sådan set have lidt lettere ved norsk end ved svensk. Samernes

nordiske sprogforståelse afhænger af, hvilket land de har mest kontakt med: Finland, Norge eller Sverige. Dansk er på det nærmeste uforståeligt.

Svenskere og ålændinge har lettere ved norsk end ved dansk, i hvert fald når det drejer sig om talesprog. Danskere forstår lettere norsk end svensk, men de ved det ikke. De tror heller ikke, de kan forstå nynorsk, som strengt taget er et skriftsprog, selv om der er kræfter, der arbejder for en nynorsk standardudtale, hvad der umiddelbart byder mig imod. Nynorsk opfattes simpelt hen som det sprog, de ikke forstår.

Når vi nu skal se nærmere på både problemerne og på en mulig løsning af dem, kan det være praktisk at skelne mellem *sprogstrukturelle forhold*, *sociale og psykologiske faktorer* samt *meddelelsessituation*.

Sprogstrukturelle forhold

Naturligvis betyder *sprogstrukturelle forskelle* meget for størrelsen af de barrierer, man skal forcere, når man skal tale et andet nordisk sprog end sit eget. Udtalemæssigt har svensk og norsk mange fælles træk, mens dansk afviger med brug af stød, med "svækkede" konsonanter og et omfattende vokalsystem, med sine lyse *a*'er og utallige assimilationer i talestrømmen. Glosemæssigt har dansk og norsk meget til fælles, mens svensk ofte går sine egne veje. Alt det har sprogforskere i årtier drøftet og belyst ved flere lejligheder, og her vil jeg så lægge hovedvægten på sociale og psykologiske faktoreres betydning for nabosprogstilegnelsen med det formål at foreslå nye undersøgelser af nabosprogforståelse, men på et andet grundlag end de tidligere.

Sociale og psykologiske faktorer

- Hvis man er motiveret for at forstå et sprog, går det lettere, end hvis man ikke er.
- Hvis man er nødt til at kunne forstå et sprog, vil man arbejde på at lære det.
- Hvis man respekterer eller ser op til dem, der taler et sprog, vil man lettere blive motiveret, end hvis man ikke gør det.

Eksempler: Den, der skal på et længere ophold i Italien, vil være mere aktiv i sin indlæringsproces, end den, som ikke regner med at få brug for det. I gamle dage, da man havde latin i gymnasieskolen, syntes mange det var demotiverende at skulle lære et dødt sprog. Hvad skal man bruge det til? Lød det naivt.

Den indvandrer, der har som job at være farmakonom på et apotek, må erkende, at en god beherskelse af det nye sprog er afgørende for, om hun beholder sit arbejde og får succes med det. Hun er professionelt motiveret.

Hvis man er indlagt på et hospital og skal føre en længere samtale med en læge, der er uddannet i Indien, vil man anstrenge sig til det yderste for at forstå hvert ord, der siges. Hvis vedkommende sidder ved et kasseapparat, kan man være ret ligeglad med, om man fik hvert ord med.

Hvis man synes, at de nordiske samfunds kultur og religion er helt forkert, og hvis man tager afstand fra deres livsformer, vil man være mindre motiveret for at lære deres sprog, end hvis man beundrer samfundsofbygningen og de frie livsformer og brænder efter at blive et aktivt medlem af det nye samfund.

Meddelelsessituation

Hvis man skal forstå et sprog, er de ydre vilkår ret afgørende: Taler man direkte med et andet menneske, forstår man mere, end hvis man taler i telefon. Selv folk, der uden besvær forstår andre skandinaviske sprog, kan have svært ved det per telefon. Og hvis der ikke engang er samtidighed mellem afsender og modtager, bliver forståelsesvilkårene endnu ringere, for eksempel hvis man skal se videooptagelser eller lytte til afspillede sprogprøver. Hvis en testsituation minder om en eksamen, præsterer man ringere end ellers.

Hvorfor nu alt dette? Fordi det har betydning for vurderingen af de mest citerede undersøgelser af skandinavisk sprogforståelse, både Mauruds (1976) og Delsings (2005)

Maurud anvendte værnepligtige soldater i sine undersøgelser. De har næppe været topmotiverede og har måske fundet hele arrangementet kunstigt og besværligt. Og så var det kun mænd; kvinder scorer normalt lidt højere. De stod ikke over for levende mennesker, var ikke engang i en seminaturalistisk samtalsituation, men sad som til en skriftlig prøve i skolen. Hvis de på en militærøvelse i nogle uger havde skullet samarbejde om noget konkret, ville de nok have en noget større forståelsesprocent.

Forsøgspersonerne i Delsing og Åkessons store undersøgelse fra 2005 var omkring 1800 unge mennesker over hele Norden, fra Nuuk til Jyväskylä, de så på videoklip, lyttede til nyhedsudsendelser, læste en avistekst og besvarede spørgsmål om indholdet og om hvad enkeltord i teksterne betyder. Her var det som en kombination af en skriftlig og en mundtlig eksamen. Det drejede sig som bekendt om en kvantitativ undersøgelse, tilmed med sprogtests af den ældre generation som supplerende materiale. Omkring en fjerdedel af testpersonerne kom udefra. Det var der ikke mange, der gjorde i Maurudsundersøgelse.

I 2013 var der et seminar i Lund på baggrund af blandt andet en senere analyse ved Mari Bacquin og Robert Zola Christensen. Som noget nyt og væsentligt havde man blandt andet undersøgt, hvor ofte henholdsvis svenske og danske i regionen opholdt sig i nabolandet.

Motivationen for at krydse grænsen var langt større hos sydsvenskerne end hos danskerne, det samme var lysten til et studieophold i det andet land. Men mobilitet og rejselyst var mindre end forventeligt. 2/3 af svenskerne ville gerne lære dansk, under en fjerdedel af danskerne ønskede at lære svensk.

Danskerne skulle ellers umiddelbart synes mere motiverede for ophold i Sverige end omvendt, eftersom de fleste oplever at blive forstået af svenskerne, mens over 90 procent af svenskerne siger, at de har svært eller meget svært ved at forstå danskerne. Svenskerne mener i almindelighed selv at blive forstået af danskerne, men over 40 procent af danskerne synes, det er svært eller meget svært at forstå svensk, cirka 30 procent synes, at det er mellemløst, og cirka 20 procent synes, det er let.

43 procent af svenskerne siger, at de slår om til engelsk i Danmark. 13 procent af danskerne gør det samme i Sverige, siger de.

Der er, som det fremgår, stor forskel på approachen til nabosprogsforståelse hos forskerne. Konferencen i Lund efter Zola Christensens og Mari Baquins studier inddrog som omtalt momenter som mobilitet, samfundsanalyse og nye kommunikationsmønstre og mediers positive eller negative betydning for mødet mellem modersmål og nabosprog – eller *fremmedsprog*, som dansk og svensk også blev kaldt i forhold til hinanden. Også Delsing og Åkesson fremlagde relevante og alsidige forklaringsmodeller, ligesom tidligere Ulla Börestam, som også har undersøgt sprogforståelsen i professionelle sammenhænge, på møder og konferencer. Et interessant forsøg på at sætte fokus på personer og forståelsesstrategier i stedet for sprog udgør hendes ”Skandinaver samtaler” fra 1994; her anvendes også videooptagelser af den faktiske sprogbrug hos 6 yngre forsøgspersoner fra Danmark, Norge og Sverige i en samtalsituation i skiftende konstellationer.

Andre går mere segmentalt til værks. Da Lars Brink var dansk lektor i Stockholm og naturligt nok interesserede sig for, hvor svenskerne havde problemer, udarbejdede han et kompendium med en liste over de 1000 mest almindelige danske gloser, som udgør 75 procent af ordene i løbende tekst. Han særmærkede dem, der viste store forskelle mellem svensk og dansk. Han pegede både på lumske ligheder og farlige fælder, som andre før ham, altså med fokus på sproglige elementer mere end på almene kommunikative overvejelser. Listen rummer danske ord som *I, jer, jeres, De, dem, deres, der* som relativt pronomen (i svensk bruges *som*), *da* som konjunktion (*när*) og som adverbium (*då*), *kun (bara)*, *fordi (därfor at)*, *selv om (även om)*, *sted (ställe, ort, plats)*, *hurtig (snabb)*, *selvfølgelig (självklar)*, *huske (komma i håg)*, *værelse (bostadsrum)*, *vindue (fönster)*.

Dette var et uddrag af fremhævede ord blandt de 500 mest almindelige danske.

Andre har mest bygget på egne iagttagelser og spredte studier, for eksempel Ulf Teleman og Niels Haastруп, som undersøgte de (ofte ubevidste) sproglige strategier, de mange ansatte fra Sverige benyttede sig af i de første år i Roskilde, på RUC. Nogle taler svensk, andre skandinavisk på svensk grundlag men med hjælpsomme danske gloser og nogle forsøger sig med dansk talesprog. Det går bedst med det leksikalske og med morfologien. Udtalen skaber vanskeligheder.

Kerstin Nordenstam har undersøgt sproglige tilpasninger hos 32 svenske kvinder bosat i Norge eller rettere, i Bergen. Hun finder stærke individuelle forskelle, og motivationen for tilpasning til norsk er svækket af, at det meste, de siger, bliver forstået, og at svensk tilsyneladende i 1979 havde stor prestige i Norge. Hun udarbejder et opfindsomt norskhedsindeks (NIX) for at sætte tal på graden af sproglig tilpasning til norsk. Også her konstateres det, at ordene er forholdsvis lette at udskifte, derefter morfologien og derefter, hos nogle, udtalen.

Brodersen har undersøgt danskere i Norge, 11 plus 60. Også hun finder store individuelle, sikkert psykologisk og musikalsk betingede forskelle. Nogle danskere aflægger ligefrem de lyse danske a'er Også hun opererer med tre kategorier: dansk med vekslende grad af tilpasning til norsk 2) blandingsprog 3) norsk med danske træk. Men det er et kontinuum, ikke eksklusive klasser.

Negative forventninger og fordomme

Nordisk sprogforståelse skades ofte af en slags kommunikativ kapitulation, før forsøget på at tale nordisk er afprøvet, ofte på den måde, at der næsten automatisk slås over i engelsk. Den nuværende norske ambassadørs nynorskbrugende kone er så irriteret over dette, at HUN indleder samtalen med danskere med ordene "Kan du forstå norsk?", og svaret er normalt *ja*, når spørgsmålet er forstået. Men lad os betragte et par andre cases:

Tv-stationer tekster hvert ord, desværre på det lokale sprog og ikke med det skriftsprog, den talende betjener sig af. I forbindelse med Utøya-katastrofen var Jens Stoltenberg ofte på skærmen, og ham forstår man glimrende uden tekstning.

Et andet eksempel: Den nye norske leder af Danmarks største bankvirksomhed, Thomas Borgen, taler et norsk, som er umiddelbart forståeligt for de fleste. Alligevel opfordrede hans bestyrelsesformand ham til at tale dansk. Da Thomas Borgen inviterede mig til en samtale om dette emne, frarådede jeg

ham at forsøge at tale dansk. Resultatet ville være ringe, en knap 50-årig kan aldrig komme til at tale sproget bare nogenlunde ordentligt, hvorimod det nok kunne lykkes for hans børn. Og det værste var, at han ville miste sin gennemslagskraft ved at forsøge at tale dansk, fordi sproget ikke længere ville spejle, hvem han var, og energien ville gå med at bringe ord og udtale på plads i stedet for at gå til bearbejdelse af det emne, der skulle belyses. Som bankmand har han hurtigt lært sig de danske talord, og jeg gav ham en liste over farlige fælder i kommunikationen mellem danske og norske. Han er heldigvis vedblevet med at tale norsk.

Et tredje eksempel, en udmærket dansk tv-udsendelse på to timer i prime time om Island. Værterne var en kvik og kreativ journalist, Anders, og en slagfærdig kok og madkunstner, Anne. Vigdís Finnbogadóttir havde venligt stillet sig til rådighed for et længere interview. Hun taler et – også i Danmark – mere forståeligt dansk end de fleste indfødte, men man tekstede hvert ord! Her ser vi igen den naive forventning mht. nabosprogsforståelse: Det går nok ikke. En islænding, der taler dansk, må have undertekster. Senere besøgte man et vestjysk landmandspar, som i deres pure ungdom havde bosat sig i Island og var blevet der. De talte kun sjældent med kontinentaldanskere, så deres indbyrdes talesprog var den gamle dialekt i ret uspoleret form. De to danske udvandrere blev ikke tekstet, selv om de for de fleste danskere var langt sværere at forstå end Vigdís.

På håndskriftsmuseet blev der fortalt og rundvist af en ældre islænding med et perfekt klassisk dansk på islandsk substrat. Han blev tekstet, ligesom en ældre islandsk journalist på Vestmannaøerne, uddannet i Danmark og med et særdeles velbevaret dansk. Han blev alligevel tiltalt på engelsk i begyndelsen af interviewet, men bad om, at der skulle tales dansk. Det var han bedst til. En taxichauffør af yngre årgang fik som indledning spørgsmålet. ”Du vil vel helst tale engelsk”. Ja, sagde han høfligt, men han kunne også tale dansk.

Disse mekanismer viser sig overalt i Norden: ”Vi må hellere slå over i engelsk”, og de kan være rimelige i Finland og måske også i samvær med unge islændinge - og andre steder uden for det skandinaviske, men er faktisk en slags nordisk kapitulation.

En stor dansk specialeafhandling ”Det er deilig å være norsk i Danmark” beskriver 7 norske sygeplejersker og sygeplejeelevers erfaringer og attituder. De seks opgiver at tale norsk og udvikler en slags blandingssprog med stigende konvergens mod dansk: *gøre* med hårdt *g*, ikke ”jøre” osv. Ellers siger de, at de ikke bliver forstået af patienterne – igen en negativ forventning, som de seks af dem altså bøjer sig for med en efterhånden usikker fornemmelse af, hvad det er for et sprog de taler. Sådan er det jo ikke, når der er større afstand

mellem sprogene. Der kan man tage et regulært kodeskift, men i dette tilfælde kan man snarere tale om en glidning af samme type som man kan se, når et dialektsamfund gradvis bliver til et regionalsprogssamfund.

Nye undersøgelser

Man må stå op mod disse tendenser ved at vise, at det nordiske sprogfællesskab kan realiseres, og forskerne må hjælpe til med at vise, hvordan det kan lykkes. Jeg vil foreslå, at en forskergruppe søger Nordplus-midler til at undersøge, hvordan det går til, når det skandinaviske sprogfællesskab lykkes. Hvilke faser er der, hvilke forventninger møder man op med, hvor lang tid går der, før selv moderne dansk talesprog erkendes som et udtryksmiddel, der kan forstås? Hvilke erfaringer har man fra personalets interne kommunikation og fra mødet med omverdenen? Jeg vil foreslå en række kvalitative interviews, ikke spørgeskemaer, afspilning af lydprøver etc. Analyserne skal som kerne belyse, hvad der sker, når unge skandinaver mødes professionelt og dokumentere de forskellige bevidste og ubevidste strategier.

Man kunne fx gøre punktstudier blandt kabinepersonalet i SAS (specialeafhandlingen "It's Scandinavian. Dansk-svensk kommunikation i SAS" foreligger allerede), på Lysebu og i Field's, et stort handelsområde på Amager, ikke så langt fra lufthavnen og fra Malmø. Mindst halvdelen af de ansatte er svenske, de fleste under 30 år.

En forsigtig sondering

Sammen med generalsekretær Per Ivar Vaagland fra Fondet for dansk-norsk samarbejde arrangerede jeg den første af 200-årsmarkeringerne af Eidsvoll-forfatningen, den om samspelet mellem dansk og norsk sprog fra middelalderen til i dag. Ved den lejlighed interviewede jeg et par af de ansatte på Lysebu.

En 20-årig norsk pige i receptionen fortalte, at det var greit at forstå dansk. I de to første uger havde hun umiddelbart lettere ved at forstå sine svenske kolleger, men da der var gået et par måneder, forstod hun så at sige alt dansk, men ikke helt så let svensk. Der var hele tiden gloser, som skulle identificeres.

Hun kom fra Gudbrandsdalen, men havde besluttet at lægge sit sprog om til tilnærmet Oslo-bymål. Hun fortalte om en dansk kollega i restauranten, Teresa, som i begyndelsen havde benyttet sig af engelsk. Hun talte med vestjysk dialekt (Lemvig), men måtte også skippe dialekten, ikke til fordel for tilnærmet norsk, men for at tale dansk standardsprog. Og nu talte hun kun engelsk, hvis gæsterne ikke var skandinaver.

En anden receptionist var fra Oslo, og samtidig studerede hun kunsthisto-

rie. Hun var 29 år og nu ansat på deltid, men havde været fuldtidsansat i 2 år. Det samme billede viste sig; i begyndelsen var talt dansk problemet, siden nuancer i svensk ordforråd og idiomatik. Når hun talte med folk i receptionen, var problemerne minimale, men telefonsamtaler havde hun haft sværere ved at forstå. Hun skulle stadig koncentrere sig for at identificere de danske talord.

Hun havde den erfaring, at forståelsesproblemerne reduceredes meget, hvis man sænkede tempoet og bad svenskere og danskere gøre det samme. Specielt unge danskere kunne undertiden frembyde problemer. Men hun slog fast, at alle de unge, danske, norske og svenske på Lysebu talte deres eget sprog og blev forstået af de andre, og ingen drømte om at foreslå engelsk som samtalesprog. "Så får man jo ikke det hele med."

Den danske receptionist Christian på 22 kom til Lysebu i januar 2014. Nu tænker han ikke over, om han taler med en svensker, nordmand eller dansker. Han kommer fra et efter danske forhold ganske godt dialektområde i Sønderjylland og er vant til en vis sproglig variation dér. Jeg spurgte, om han kunne forstås af norske og svenske gæster. Det kunne han, men han havde vænnet sig til at tale langsomt og se på gæsternes øjne, om de var med. Talord ændrede han med det samme. Han havde i begyndelsen undret sig over, at svenske og norske ikke forstod, når han sagde "skal du have noget at "drægge"?" - Derfor var han gået over til at bruge en skarp *i*-lyd og klusil. Lettest fandt han norsk, både i skrift og tale; han havde tidligere arbejdet 4 måneder i Stavanger. Og så havde han haft svært ved ord som *hybelkanin*, *gøy* og *greit*.

Den svenske Samir, født og opvokset i Sverige som andengenerationsindvandrer, var receptionist og konferencevært. Han var kommet til Lysebu for tre år siden som 23-årig. Han var noget af en sprogbegavelse, og brugte uden at tænke over de hårde konsonanter (klusiler) i *gøre* og *kendt*, lige så snart han bemærkede, at han talte med en dansker, in casu mig. Han forstod alle de skandinaviske sprog, læste dansk lettere end svensk, men havde i begyndelsen haft problemer med danskernes *spørgsmål* (*fråga*), *binanden* (*varandra*) og *måde* (*måte*). Han var blevet så skandinavisk, at hans svenske venner sagde, at han var kommet til at tale usvenskt! Ingen af de skandinaviske ansatte kunne drømme om at tale engelsk med hinanden; en enkelt havde bemærket, at dansk talt af færing og islændinge var særlig lette at forstå.

Dette var spredte iagttagelser. Jeg håber, at der er nogen, der vil foretage systematiske undersøgelser af nordisk kommunikation mellem unge i professionelle sammenhænge. Kommunikationen lykkes, når den skal.

Summary

In his article the author gives an overview of recent research in the understanding of Nordic languages in other Nordic countries. The most quoted are made in kind of laboratories where the test persons are presented to texts that they take no special interest in and with no natural context. No wonder that the results are disappointing. Especially spoken Danish seems to be more and more incomprehensible.

As a corrective and supplement, the author proposes more naturalistic research with younger test persons who in their professional lives need to understand another Scandinavian language than their own. His own small inquiries indicate that after 5 to 6 weeks most situations can be managed without any problems, neither for the young test persons nor for the persons they attend and cooperate with.

Jørn Lund, født 1946. Professor på Danmarks Lærerhøjskole 1980-1991, chefredaktør for Den Store Danske Encyklopædi 1991-2001, koncerndirektør i Gyldendal 1995-2002, direktør for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 2002-2011, medlem af Dansk Sprognævn siden 1980, formand siden 2013.

Foto: Frans Gregersen

Litteratur

Brodersen, Randi, 2003: *Analyse af leksikalsk og fonologisk akkomodation*. Et ph.d-projekt om sprogbrug, sproglig akkomodation og sprogholdninger blandt danskere i Norge

Bruntse, Jakob, 2004: *It's Scandinavian. Dansk-svensk kommunikation i SAS*. Specialeafhandling, Københavns Universitet.

Börestam Uhlmann, U. 1994: *Skandinaver samtalar. Språkliga och interaktionella strategier i samtal mellan danskar, norrmän och svenskar*. (Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 38.) Uppsala.

- Delsing, Lars-Olof & Katarina Åkesson, 2005: *Håller språket ihop Norden? En forskningsrapport om ungdomars förståelse av danske, svenska och norska*. TemaNord 2005:573. Nordiska ministerrådet.
- Maurud, Ø., 1976: *Nabospråksförståelse i Skandinavia. En undersøkelse om gjensidig forståelse av tale- og skriftspråk i Danmark, Norge og Sverige*. (Nordisk utredningsserie 13.) Stockholm: Nordiska rådet.
- Nordenstam, Kerstin, 1979: *Svenskan i Norge. Språklig variation hos svenska invandrare i Bergen*. (Nordistica Gothoburgensia 11.) Göteborg.
- Teleman, Ulf, 1987: Om grannspråksförståelse. Hinder och möjligheter. *Språk i Norden 1987*, s. 70–82.
- Wedervang-Jensen, Eva, 2007: *Det er deilig å være norsk i Danmark*. Specialeafhandling, Københavns Universitet.

Nøgleord om nordisk sprogforståelse: aktuel status, nyere undersøgelser, forslag til undersøgelse af sprogforståelsen i professionelle sammenhænge